

Praha dne 28. března 2023

Č. j.: MZP/2023/710/397

Vyřizuje: Mgr. Šamšulová

Tel.: 267 122 264

E-mail: Martina.Samsulova@mzp.cz

Rozdělovník

ZÁVĚR ZJIŠŤOVACÍHO ŘÍZENÍ

podle § 10d zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů

Identifikační údaje:

Název: *„Dopravní sektorové strategie 3. fáze, pro období 2024 – 2030 s výhledem do roku 2050“*

Charakter koncepce:

Dopravní sektorové strategie 3. fáze, pro období 2024 – 2030 s výhledem do roku 2050 (dále jen „DSS3“ nebo „konceptce“) představuje koncepci Ministerstva dopravy s celostátní působností, která formuluje priority a cíle v oblasti rozvoje dopravní infrastruktury pro období 2024 – 2030 a v dlouhodobém horizontu do roku 2050 a představuje nástroj pro naplňování strategických investičních potřeb a řešení klíčových problémů v sektoru dopravy v ČR v rámci realizace investičních priorit politiky hospodářské, sociální a územní soudržnosti EU. Stanovuje proto cíle včetně prioritizace projektů pro zajištění udržitelnosti existující dopravní infrastruktury a rovněž definuje přístup k prioritám přípravy a následné realizace dopravní infrastruktury s ohledem na stav a hlavní problémy dopravy v ČR včetně mezinárodních závazků a přeshraničních souvislostí.

Koncepci tvoří soubor několika tzv. Knih. Jednotlivé projekty jsou pak sdružovány do tzv. multimodálních klastrů, které se skládají ze souběžných klastrů pro silniční, železniční a vodní dopravu a zajišťují multimodální spojení dvou nebo více významných míst. Dále konceptce obsahuje projektové balíčky zaměřené na specifické oblasti, které se obvykle sestávají z menších projektů, jež nejsou v DSS3 sledovány jmenovitě.

DSS3 bude zpracována v jedné variantě a bude schvalována vládou ČR.

Umístění: území celé České republiky

Předkladatel: Ministerstvo dopravy České republiky

Průběh zjišťovacího řízení:

Zjišťovací řízení bylo zahájeno dne 17. února 2023 zveřejněním informace o oznámení koncepce a o tom, kdy a kde je možné do něj nahlížet (dále též „informace“), na úřední desce posledního dotčeného kraje, resp. Krajského úřadu Jihomoravského kraje. Informace byla rovněž zveřejněna v Informačním systému SEA (<https://mzp.cz/sea>) pod kódem koncepce MZP298K a zaslána dotčeným územním samosprávným celkům pro zveřejnění na úředních deskách. Informace o oznámení koncepce byla zaslána také dotčeným orgánům.

Souhrnné vypořádání připomínek:

Ministerstvo životního prostředí, odbor posuzování vlivů na životní prostředí a integrované prevence, oddělení SEA (dále také „MŽP“), obdrželo ve stanovené lhůtě 20 dní od zveřejnění informace na úřední desce posledního dotčeného kraje (dále jen „zákonná lhůta“) vyjádření celkem od 50 subjektů, přičemž 9 vyjádření bylo bez připomínek a 41 vyjádření obsahovalo připomínky k obsahu a rozsahu vyhodnocení vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví (dále také „vyhodnocení SEA“) či k oznámení koncepce. Po zákonné lhůtě MŽP neobdrželo žádné další vyjádření.

Vyjádření týkající se obsahu a rozsahu vyhodnocení SEA, jež byla obdržena ve stanovené lhůtě, byla využita jako podklad pro vydání tohoto závěru zjišťovacího řízení. Kopie všech vyjádření obdržných ve stanovené lhůtě budou předány předkladateli koncepce k vypořádání.

Závěr:

Na podkladě oznámení koncepce a vyjádření k němu obdržných provedlo MŽP s přihlédnutím ke kritériím uvedeným v příloze č. 8 k zákonu o posuzování vlivů na životní prostředí zjišťovací řízení ve smyslu ustanovení § 10d výše uvedeného zákona s následujícím závěrem:

„Dopravní sektorové strategie 3. fáze, pro období 2024 – 2030 s výhledem do roku 2050“ je koncepcí naplňující dikci ustanovení § 10a odst. 1 písm. a) zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, a proto bude předmětem procesu posuzování vlivů na životní prostředí.

Jelikož oznámení koncepce obsahuje jak typová opatření, resp. klastry projektů, u kterých lze dovodit rámcový územní průmět, tak i opatření bez konkrétního územního průmětu ve formě projektových balíčků, mohou být s naplňováním koncepce, především z pohledu ochrany evropsky významných lokalit a ptačích oblastí (dále jen „EVL“ a „PO“), zvláště chráněných území (dále jen „ZCHÚ“) a dalších hodnotných částí krajiny, spojena určitá rizika související

s navrhovaným rozvojem železniční, silniční a vodní infrastruktury. Součástí DSS3 jsou multimodální klastry pro jednotlivé oblasti zahrnující dílčí dopravní záměry železniční, silniční a vodní dopravy. Předložený dokument neobsahuje žádné konkrétní údaje o umístění projektů nebo jejich technických parametrech, nicméně lze dle jejich názvů odvodit jejich přibližné trasování, resp. rámcovou polohu, i některé další obecné charakteristiky (povahu, velikost). Z tohoto hlediska může koncepce významně trvale či nevratně ovlivnit životní prostředí v dotčeném území, především v podobě záborů zemědělského půdního fondu (dále jen „ZPF“), pozemků k plnění funkcí lesa (dále jen „PUPFL“), zhoršení jakosti a zvýšení spotřeby vody, zhoršení kvality ovzduší včetně zhoršení hlukové situace, zvýšení nároků na energetické a surovinové zdroje, fragmentaci krajiny, ovlivnění biologické rozmanitosti, přírodních stanovišť, krajinného rázu i krajinných památkových zón atd. Negativní vlivy trvalého či nevratného charakteru nelze vyloučit ani v souvislosti se samotnou realizací jednotlivých opatření.

DSS3 má vztah k celé řadě strategických dokumentů jak na mezinárodní úrovni např. Strategie pro udržitelnou a inteligentní mobilitu – nasměrování evropské dopravy do budoucnosti 2020, Fit for 55 (2021), Zelená dohoda pro Evropu (2019), tak i na národní a regionální úrovni např. Národní koncepce realizace politiky soudržnosti po roce 2020, Dopravní politika ČR 2021 – 2027 s výhledem do roku 2050, Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+, Strategie rozvoje inteligentních dopravních systémů 2021 – 2027 s výhledem do roku 2050, aktualizované programy pro zlepšování kvality ovzduší 2020+ pro jednotlivé zóny a aglomerace ad. Vztah k těmto a dalším koncepcím, resp. vztah ke stanoveným cílům ochrany životního prostředí k této koncepci bude blíže prověřen v rámci vyhodnocení SEA.

Vzhledem k cílům a prioritám, která DSS3 navrhuje, a k důležitosti a zranitelnosti oblastí, které by mohly být zasaženy, se jedná o koncepci, u níž některé příslušné orgány ochrany přírody svými stanovisky dle ustanovení § 45i odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně přírody a krajiny“) nevyloučily významný vliv na příznivý stav předmětu ochrany nebo celistvost EVL nebo PO (např. MŽP, odbor výkonu státní správy IV stanoviskem s č. j.: MZP/2022/530/1614 ze dne 2. 11. 2022, Krajský úřad Ústeckého kraje stanoviskem s č. j.: KUUK/132921/2022 ze dne 16. 9. 2022, Krajský úřad Karlovarského kraje stanoviskem s č. j.: KK/5187/ZZ/22 ze dne 5. 10. 2022, Správa Krkonošského národního parku stanoviskem s č. j.: KRNAP 07923/2022 ze dne 30. 9. 2022, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR stanoviskem s č. j.: 13717/SOPK/21 ze dne 26. 9. 2022 a další).

Na základě výše uvedeného lze uzavřít, že koncepce může mít významný vliv na životní prostředí, resp. na EVL nebo PO, a proto je nezbytné provést její posouzení z hlediska vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví odpovídající charakteru a míře obecnosti koncepce. Toto posouzení, resp. vyhodnocení SEA požadujeme zpracovat nejen v rámci základních zákonných požadavků daných zejména ustanovením § 2, § 10b a přílohou č. 9 k zákonu o posuzování vlivů na životní prostředí tak, aby bylo přezkoumatelné, logicky srozumitelné, konzistentní apod.,

ale také se zaměřením na níže uvedené aspekty plynoucí ze zjišťovacího řízení. Upozorňujeme, že je nutné vyhodnotit koncepci v jejím plném rozsahu, tzn. všechny její části včetně všech příloh, a v podrobnosti odpovídající podrobnosti návrhu koncepce, jejím cílům, prioritám a opatřením.

1. Vyhodnotit, zda je koncepce včetně v ní navržených cílů a priorit v souladu se schválenými koncepčními dokumenty v oblasti ochrany přírody a krajiny na národní úrovni, především se Státním programem ochrany přírody a krajiny ČR 2020 – 2025, Státní politikou životního prostředí ČR na období 2021 – 2030 s výhledem do roku 2050, Strategií ochrany biologické rozmanitosti ČR 2016 – 2025 a republikovými prioritami v oblasti ochrany přírody a krajiny stanovenými Politikou územního rozvoje České republiky (Úplné znění závazné od 11. 9. 2021).
2. Vyhodnotit soulad koncepce se schválenými celostátními koncepčními dokumenty v oblasti adaptace na změnu klimatu a ochrany ovzduší, např. se Strategií přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR (2021), Národním akčním plánem adaptace na změnu klimatu (2021), Koncepcí na ochranu před následky sucha pro území České republiky (2017), Aktualizací Národního akčního plánu čisté mobility (2020), Národním programem snižování emisí (2019) a jednotlivými aktualizovanými programy zlepšování kvality ovzduší 2020+.
3. Vyhodnotit soulad koncepce se strategickými dokumenty v oblasti ochrany vod, např. s Rámcovou směrnicí pro vodní politiku, Povodňovou směrnicí, resp. s aktuálními mezinárodními plány povodí a mezinárodními plány pro zvládání povodňových rizik a příslušnými aktuálními národními plány povodí a národními plány pro zvládání povodňových rizik.
4. Vyhodnotit soulad koncepce se strategickými dokumenty a programy v oblasti udržitelného rozvoje a v oblasti odpadů, např. Strategický rámec Česká republika 2030, Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+, Evropa 2020, Agenda 2030, Plán odpadového hospodářství ČR 2015 – 2024 s výhledem do roku 2035 (z roku 2022), Strategický rámec cirkulární ekonomiky České republiky 2040 apod.
5. Vyhodnotit soulad DSS3 s relevantními koncepcemi v oblasti územního plánování, a to především se schválenými zásadami územního rozvoje jednotlivých dotčených krajů ve znění jejich platných aktualizací.
6. Při vyhodnocení SEA zohlednit světelné znečištění způsobené stávající i plánovanou dopravní infrastrukturou jako jeden ze současných problémů životního prostředí a zároveň jako jeden z aspektů v kontextu hodnocení možných vlivů koncepce.

7. V rámci vyhodnocení SEA posoudit vliv koncepce na ZCHÚ, resp. zda realizací koncepce nemůže dojít k ohrožení předmětů a cílů ochrany soustavy ZCHÚ a navrhnout opatření k předcházení, vyloučení či snížení negativních vlivů těchto činností na soustavu ZCHÚ.
8. Vyhodnotit vliv koncepce ve vztahu k obecné ochraně přírody a krajiny, zejména potenciální vlivy na významné krajinné prvky, územní systém ekologické stability (dále jen „ÚSES“) a jeho jednotlivé prvky, krajinný ráz, fragmentaci a migrační prostupnost krajiny, snižování retenční schopnosti krajiny, zábor přírodních biotopů, suchozemské i vodní ekosystémy apod. a navrhnout opatření k předcházení, vyloučení, snížení či kompenzaci případných negativních vlivů.
9. Při vyhodnocení vlivů na ÚSES přihlížet k jejich aktuálně platnému vymezení v zásadách územního rozvoje jednotlivých krajů, nikoliv k vymezení dle Územně technického podkladu Nadregionálního a regionálního ÚSES ČR z roku 1996, jak je uvedeno v oznámení koncepce.
10. Dále při vyhodnocení vlivů na ÚSES, a to nejen na jeho nadregionální úroveň, důsledně uplatnit přírodovědné principy vymezení ÚSES (*Metodika vymezení ÚSES*, MŽP, 2017), a z nich zejména princip funkčních vazeb ekosystémů, princip biogeografické reprezentativnosti a princip přiměřených prostorových nároků; MŽP v této souvislosti doporučuje, aby se na vyhodnocení vlivů DSS3 podílela také osoba odborně způsobilá, optimálně osoba s autorizací k vymezení ÚSES (autorizace A.3.1 udělovaná Českou komorou architektů).
11. Vyhodnotit vlivy navrhovaných cílů a opatření na kvalitu ovzduší a veřejné zdraví obyvatel (včetně vlivů na lidská sídla s důrazem na hlukovou zátěž, vibrace, pohodu obyvatel a další determinanty). V případě negativních vlivů navrhnout taková opatření, aby byly tyto negativní dopady minimalizovány a aby byly vytvořeny podmínky pro zlepšování kvality ovzduší a veřejného zdraví. Za tím účelem MŽP doporučuje, aby se na zpracování příslušné části vyhodnocení SEA podílela osoba s osvědčením odborné způsobilosti pro oblast posuzování vlivů na veřejné zdraví vydaným Ministerstvem zdravotnictví.
12. Vyhodnotit vlivy na horninové prostředí, možné sesuvy, svahové nestability, poddolovaná území apod. včetně hlediska potřeby nerostných surovin.
13. Vyhodnotit vliv koncepce na jakost a množství povrchových a podzemních vod, na prevenci proti nežádoucím účinkům povodní a negativním účinkům dlouhodobého sucha, na vodní režim a zadržování vody v krajině, a to se zvláštním zřetelem na ochranu vodních ekosystémů a na nich závisících suchozemských ekosystémů zejména pak v případě ZCHÚ a zvláště chráněných druhů. Dále vyhodnotit vliv na citlivé a zranitelné oblasti, chráněné oblasti přirozené akumulace vod a ochranná pásma vodních zdrojů a navrhnout opatření k minimalizaci případných negativních vlivů.

14. Vyhodnotit vliv koncepce na ZPF, resp. zda realizací koncepce nemůže dojít k ohrožení předmětů a cílů ochrany ZPF, především ve vztahu k velikosti záborů zemědělské půdy, záborům nejkvalitnější půdy v I. a II. třídě ochrany a k možným rizikům eroze, degradace a znečištění půdy, případně navrhnout opatření vůči těmto potenciálním negativním vlivům. Přihlížet při tom k zásadám plošné ochrany ZPF zejména k požadavku odnímat jen nejnutnější plochu zemědělského půdního fondu a k požadavku odnímat přednostně zemědělskou půdu méně kvalitní podle kritérií bonitovaných půdně-ekologických jednotek.
15. Vyhodnotit vliv koncepce na PUPFL, a to nejen z pohledu záboru PUPFL, ale i z pohledu případného ohrožení stability sousedních lesních porostů a zachování lesního prostředí.
16. Vyhodnotit vlivy v kontextu předcházení vzniku odpadů, využívání principů cirkulární ekonomiky v oblasti staveb a důsledného uplatňování hierarchie nakládání s odpady.
17. Vyhodnotit, jaký vliv má koncepce na památkovou hodnotu území chráněnou dle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, a na krajinné památkové zóny, pozemky a objekty kulturních památek a jejich prostředí, ochranná pásma, území s plošnou ochranou a území s archeologickými nálezy, tedy na ochranu kulturních hodnot, které jsou součástí krajinného rázu a životního prostředí.
18. V případě, kdy budou v návrhu koncepce uvedeny konkrétní záměry, požadujeme vyhodnotit jejich dopad na životní prostředí a veřejné zdraví, včetně synergických a kumulativních vlivů a včetně jejich případných variant. Vyhodnocení kumulativních a synergických vlivů je třeba zpracovat jak na úrovni jednotlivých cílů, priorit a opatření návrhu koncepce (včetně důsledku uplatňování tzv. multimodální přístupu), tak s ohledem na širší vztahy a vazby, i v souvislosti se stavem v území a záměry schválenými k realizaci nebo záměry uvažovanými (v souladu s rozsudky Nejvyššího správního soudu sp. zn. 1 Ao 7/2011 – 526 a 4 Aos 1/2013 – 133 apod.). Tam, kde budou zjištěny potenciální negativní kumulativní nebo synergické vlivy, je nutné navrhnout kompenzační opatření a také validní monitoring těchto potenciálních vlivů, který bude odsouhlasen předkladatelem koncepce.
19. Veškeré priority, cíle a opatření navrhované koncepcí je nutné vyhodnotit z hlediska jejich potenciálních vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví. Při případném návrhu konkrétních investičních záměrů je třeba doporučit takovou lokalitu v dotčeném území, která bude vhodná pro jejich možné budoucí umístění respektující limity využití území.
20. Při stanovení kritérií pro výběr projektů maximálně zohlednit ochranu přírody a krajiny a ochranu veřejného zdraví.
21. V rámci bodu 9 dle přílohy č. 9 k zákonu o posuzování vlivů na životní prostředí kromě standardního stanovení relevantních monitorovacích ukazatelů vlivů koncepce na životní prostředí nastavit validní monitorování negativních vlivů implementace DSS3 na životní

prostředí, veřejné zdraví či lokality soustavy Natura 2000, které bude konzultováno a následně odsouhlaseno předkladatelem koncepce, aby následně mohlo docházet k řádnému plnění ustanovení § 10g odst. 5 písm. e), resp. § 10h zákona o posuzování vlivů na životní prostředí.

22. Požadavky stanovené v závěru zjišťovacího řízení a všechna vyjádření, která MŽP obdrželo ve stanovené lhůtě v průběhu zjišťovacího řízení, je nezbytné ve vyhodnocení vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví náležitě vypořádat (v podrobnosti v jaké jsou vyjádření koncipována, resp. ke každé jejich části) a akceptovaná vyjádření zapracovat do návrhu koncepce a vyhodnocení SEA.

Jelikož některé příslušné orgány ochrany přírody svým stanoviskem dle § 45i odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny nevyloučily významný vliv na předmět ochrany nebo celistvost EVL nebo PO, podléhá tato koncepce posouzení vlivu koncepce na předmět ochrany nebo celistvost EVL nebo PO dle § 45i zákona o ochraně přírody a krajiny (dále jen „naturové posouzení“).

V naturovém posouzení požadujeme uvést jasný výrok, zda koncepce, popř. některá v ní blíže specifikovaná opatření, budou mít negativní vliv na území EVL nebo PO. Rovněž je nutné při tomto hodnocení zohlednit zejména relevantní připomínky příslušných orgánů ochrany přírody a také se zaměřit na níže uvedené aspekty plynoucí ze zjišťovacího řízení, zejména:

23. Klást důraz na přímé územní střety, ale i na sekundární vlivy (změnu hydrologických poměrů, možné sesuvy půdy, předpokládané znečištění apod.) a migrační propustnost krajiny.

Upozorňujeme také na nutnost vzájemné spolupráce mezi předkladatelem, resp. zpracovatelem koncepce, zpracovatelem vyhodnocení SEA i zpracovatelem naturového posouzení (tedy autorizovaných osob zmocněných ke zpracování vyhodnocení SEA dle ustanovení § 19 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí a ke zpracování naturového posouzení dle § 45i zákona o ochraně přírody a krajiny) tak, aby byly průběžné výsledky vyhodnocení SEA i naturového posouzení promítány do návrhu koncepce za účelem zajištění minimalizace jejich vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví již v průběhu posuzování, resp. při tvorbě těchto dokumentací (to vše zaznamenávat do příslušné kapitoly vyhodnocení SEA (bod 10 dle přílohy č. 9 k zákonu o posuzování vlivů na životní prostředí), aby byl zřejmý přínos procesu SEA v rámci efektivního nastavení spolupráce jednotlivých zúčastněných stran v rámci strategického posuzování vlivů na životní prostředí, veřejné zdraví či lokalit soustavy Natura 2000 u této koncepce).

S ohledem na ustanovení § 10f zákona o posuzování vlivů na životní prostředí a existenci Informačního systému SEA stanovuje příslušný úřad počet vyhotovení návrhu koncepce, jejichž

nedílnou součástí je vyhodnocení zpracované posuzovatelem, a to 1 ks v tištěné podobě a 1 ks v elektronické podobě na USB flash disku.

Zároveň důrazně doporučujeme využít institut předběžného projednání dle § 15 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí a konzultovat vyhodnocení SEA a naturové posouzení s MŽP ještě před jeho oficiálním předložením.

Mgr. Evžen Doležal

ředitel odboru posuzování vlivů
na životní prostředí a integrované
prevence
podepsáno elektronicky

Obdrží

předkladatel, zpracovatel oznámení koncepce, dotčené orgány, dotčené územní samosprávné celky

Přílohy (obdrží předkladatel)

1. Kopie vyjádření Agentury ochrany přírody a krajiny
2. Kopie vyjádření Českého báňského úřadu
3. Kopie vyjádření České inspekce životního prostředí
4. Kopie vyjádření ČSS z. s. sportovně střeleckého klubu ČSAD Znojmo
5. Kopie vyjádření Ing. Františka Odehnala
6. Kopie vyjádření Ing. Jany Komrskové, náměstkyně primátora hl. m. Prahy
7. Kopie vyjádření Krajského úřadu Jihočeského kraje
8. Kopie vyjádření Krajského úřadu Jihomoravského kraje
9. Kopie vyjádření Krajského úřadu Královéhradeckého kraje
10. Kopie vyjádření Krajského úřadu Moravskoslezského kraje
11. Kopie vyjádření Krajského úřadu Libereckého kraje
12. Kopie vyjádření Krajského úřadu Olomouckého kraje
13. Kopie vyjádření Krajského úřadu Pardubického kraje
14. Kopie vyjádření Krajského úřadu Středočeského kraje
15. Kopie vyjádření Krajského úřadu Ústeckého kraje
16. Kopie vyjádření Krajského úřadu Zlínského kraje
17. Kopie vyjádření Mgr. Jany Skopalíkové, radní Středočeského kraje

18. Kopie vyjádření Magistrátu hlavního města Prahy
19. Kopie vyjádření Městské části Praha-Suchbát
20. Kopie vyjádření Milana Kořenka
21. Kopie vyjádření Ministerstva kultury
22. Kopie vyjádření Ministerstva zdravotnictví České republiky
23. Kopie vyjádření MŽP, odboru adaptace na změnu klimatu
24. Kopie vyjádření MŽP, odboru druhové ochrany a implementace mezinárodních závazků
25. Kopie vyjádření MŽP, odboru ochrany ovzduší
26. Kopie vyjádření MŽP, odboru ochrany vod
27. Kopie vyjádření MŽP, odboru odpadů
28. Kopie vyjádření MŽP, odboru politiky životního prostředí a udržitelného rozvoje
29. Kopie vyjádření MŽP, odboru výkonu státní správy IV
30. Kopie vyjádření MŽP, odboru výkonu státní správy V
31. Kopie vyjádření MŽP, odboru výkonu státní správy VIII
32. Kopie vyjádření MŽP, odboru zvláštní územní ochrany přírody a krajiny
33. Kopie vyjádření Ochránců Brněnské přehrady a okolí, z. s.
34. Kopie vyjádření Pěkného jihu z. s.
35. Kopie vyjádření Povodí Moravy
36. Kopie vyjádření Povodí Vltavy, státní podnik
37. Kopie vyjádření Platformy za kvalitní dopravní infrastrukturu, z. s. včetně přílohy
38. Kopie vyjádření Spolku Nebojsa
39. Kopie vyjádření Spolku Občané Malhostovic za Optimalizovanou D43, z. s.
40. Kopie vyjádření Spolku Občanské sdružení Dolní Dunajovice proti R 52, z. s.
41. Kopie vyjádření Spolku Občané za ochranu kvality bydlení v Brně – Kníničkách, Rozdrojovicích a Jinačovicích, z. s.
42. Kopie vyjádření Spolku Obchvat, z. s.
43. Kopie vyjádření Spolku Za lepší Chabry, z. s. včetně přílohy
44. Kopie vyjádření Spolku Za lepší životní prostředí
45. Kopie vyjádření Spolku Zdravé životní prostředí, z. s.
46. Kopie vyjádření Spolku zdravého bydlení Chrudichromy
47. Kopie vyjádření Správy Krkonošského národního parku
48. Kopie vyjádření Správy národního parku České Švýcarsko
49. Kopie vyjádření Správy národního parku Šumava
50. Kopie vyjádření Václava Žídka, člena Rady Libereckého kraje